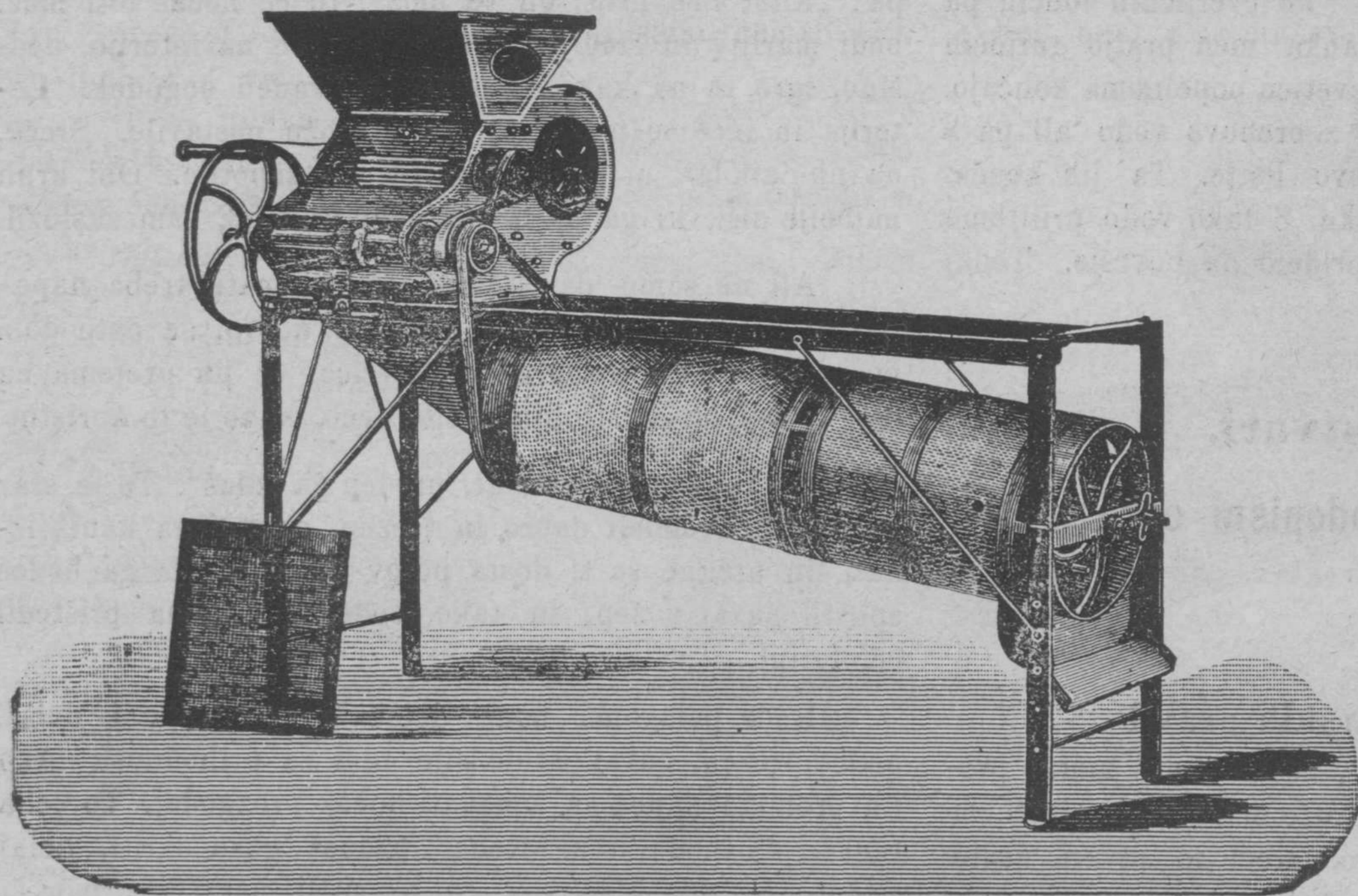

Podoba 3. predočuje trijer, ki ne čisti samo, ampak tudi loči pšenico od rži ali oves od ječmena. Stroj, ki očisti in loči v eni uri preko 5 mernikov, stoji 110 gld.

Podoba 3.

Razen strojev te velikosti dobiti je tudi manjših (katerih pa ne priporočamo) in večih.

Sloveča tvrdka N. Heid v Stockerau-u pri Dunaji prodaja po teh cenah trijerje, ki so dobro in pošteno izdelani. Kdor pa naroči po naši kmetijski družbi, dobi vsak stroj nad 10 gld. ceneje

Razne reči.

* **Kaznovan porednež.** V občini Teplu na Češkem poškodoval je neki fantalin 31 ob cesti stoječih jablan Zlodejca so zasačili, in okrajno sodišče mu je prisodilo 9 mesecev hude ječe, vsak mesec po eden post in povračilo sodnih stroškov.

* **Drago sadje.** Ozkrbnštvo nekega posestva ob Renu prodalo je konci meseca septembra 200 jabolk špalskega drevja za 100 mark, torej jabolko za 50 vinarjev ali 30 kr. našega denarja.

* **Vzgojevanje pritličnih jablan.** Požlahtni dobro ukoreninjene ivančke (ivanovo jabolko) po zimi sedlaje, kolikor le mogoče blizu korenika. Spomladi vsadi ta drevesca v drevesnico, kjer jih vzgajaj dve leti. Jeseni drugega ali pomladi tretjega leta jih pa presadi na stalno mesto. Blizu korenika pa zato cepi ivanovo jablano, da pride požlahtnjeno mesto tudi v zemljo.

* **Kjer kurijo s premogom,** nabere se po zimi toliko žlindre, da ne vedo, kako bi se je iznebili. Žlindra pa je jako dobra za potresanje potov po vrtih. Potresi

je 10 do 15 $\%$ na debelo, le malo napeto, na stran viseče. Potem jo pomoči ter trdno zvaljaj ali poteptaj. Če potrešeš po vrhu še nekoliko peska ali suhe zemlje, strdi se ta zmes zelo in tudi po hudem dežju se lahko po suhem izprehajaš.

* **Da glavna salata ne gre v seme,** poruj jo s koreninami ter položi na pesek v klet. Sicer je pa zrele salate štor tudi dobra zelenjad, dokler je še mlad in mehak. Taki štori se olupijo, razrežejo na kratke kose, potem na vodi z nekoliko soljo kuhajo ter na posled pripravijo kakor šparglji.

* **Poraba sadnih tropin.** Sadne tropine, to so iztisnjeni ostanki pri narejanju mošta, so prav dobra krma živini. Posamezno govedo sme jih dobiti na dan po 6 do 8 kilogramov. Lahko se tudi nasole, v kako posodo dobro natlačijo ter pokrijejo, da ne more

zrak do njih. Tako nasoljene tropine se dolgo časa ohranijo za krmo.

* **Štore in korenine od posekanega drevja** odpravljajo v severni Ameriki s tem, da zvrtajo jeseni v štor 45 $\%$ globoko in nekaj centimetrov široko luknjo, katero napolnijo s 50 gr. solitarja in z vodo. Luknjo dobro zabijejo in spomladi jo odpro. Prilijejo kerezenovega olja ter potlej zažgo. Štor zgori brez plamena in ostane le pepel.

* **Kako se krompir, sadje i. t. d. obvaruje gnilobe?** O tem je brati v „Wiener Land. Ztg.“ to le: Prav izdaten in dober pripomoček, s katerim se po kletih in popodih krompir, grozdje, jabolka in hruške obvarujejo gnilobe, je to, da se dotični prostori, predno se sadje potrga in krompir pospravi, nekoliko dni popred dobro z žveplenim parom napolnjujejo. V ta namen naj se vse odprtine, luknje in raze dobro zamaše in vsaj s slamo zataknejo, v shrambe pa naj se postavi posoda, v kateri se zažge za 100 kub. metrov prostora 30 do 40 gramov žvepla. Nato naj se tudi vrata skrbno zapro, in prostor naj ostane nekoliko dni zaprt. To delo naj se nekatere kratki ponovi, kadar se krompir dobro osušen pospravi, grozdje na niti narobe povesi, in jabolka in hruške tako na police položijo, da se sad sadu ne dotika. Med enim in drugim žveplanjem naj se pa prostor prezrača. — Če tako ravnamo, gotovo se pospravljenega zdravega krompirja in sadja gniloba ne loti, uže gnili deli krompirja in grozdja se pa posuše; posamezna gnila jabolka in hruške segnijo sicer do konca, a gniloba ne pride na zdravo sadje.

* Crvi (deževniki) nam niso ljubi na vrtu, še ne ljubši pa po cvetličnih loncih. Žive se ob gnijočih rastlinskih ostankih a tudi ob koreninicah rastlinskih. Na vrtu sicer ne škodujejo znatno. Po cvetličnih loncih pa se lotijo korenin, če jim zmanjka med prstjo gnijočih rastlinskih ostankov. Večkrat cvetice popolnoma končajo. Pregarjamo jih, če prilivamo z orehovo vodo ali pa s tako, s katero poparimo orehovo listje. Ta jih konča. Namočimo pa tudi ženofove moke. S tako vodo prilijemo cveticam, in vsi črvi v loncu pridejo na površje. Tedaj jih poberejo in končamo.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

133.

Nekoliko gospodarskih pravil.

Ne kupuj, česar ne trebaš, če ne bodeš moral prodati, kar potrebuješ. To je skušil uže marsikdo v lastnem gospodarstvu. Kdor kupuje take reči in stvari, dosta potov nima groša, kedar ga je treba v roke vzeti. Zato veli pravilo: „Gledaj, da ne bodeš nikdar brez groša!“ Ne veš, kaj te utegne zadeti, ali česa bi trebalo s časom kupiti. Ako koj plačaš, kedar kupiš, dobiti hočeš boljšo robo ceneje, pa tudi dober glas bodeš imel pri trgovcih. Leni plačnik vse drago kupuje in plačuje. Če pa vendar jemlješ na upanje, nastojaj točno, da plačaš, kakor si se bil pogodil. Trgovec ima svojih obvez, tvorničar svojih in tudi poljedelec svojih posebnih. Ako trošilec ne plačuje točno, ne morejo tudi oni drugi ob pravem času spolniti svojih obvez, tako pa se poslovanje zavira in moti.

Pazi osobito, kedar izdaješ novce za navadne drob-narije. Tu se človek najpreje opeče. Kaj je to deset, dvajset krajcarjev? Toda danes toliko, jutri zopet toliko, pa imaš ob mescu 5–6 forintov. Opreznost je tem potrebnejša, čim se manj uvažuje svota novcev, katera se izdaje. Kedar je treba šteti večo svoto, zrelejše se presodi, ali bi ali bi ne. Čuvajmo se malih nepremišljenih izdatkov! Zato je štedljiva in gospodarstvena žena prava sreča pri hiši.

Kamen do kamna palača, zrno do zrna pogača. Ta pregovor bi bilo treba nabiti nad vrata vsake hiše, uvrstiti ga na prvem mestu v abecedniku, ki dohaja šolskej deci v roke. Varuj krajcarja, ker sto krajcarjev ti dade forint. Kdor ne mara krajcarja, ne pride nikdar do forinta. Nek bogat bankir je opazil, da je njegov vradnik na tla vrgel jekleno pero. Koj ga je posvaril zbog tega in pobral pero. Navzoči prijatelj se je čudil na vso moč temu. Bankir pa je omenil: „To pero se more še rabiti. Le pogledi, kako se more upotrebiti“. Sede in zapíše ž njim tisoč forintov kot prinos za nek domač zavod.

Gledi, da kolikor toliko prištediš od svojih dohodkov. Če tudi ne veliko, vsaj nekaj. Začni pri krajcarji z krajcarji ti naraste forint. „Denar je sveta gospodar“. Ali pa: „Kdor ima groš, on je mož“. In če hočeš biti mož, bodi marljiv in štedljiv. Ne zanašaj se na loterijo, dedšino, igro in na kakošen drug nenavaden dogodek. Loterija in igre so malokaterega k možu postavile. Sreča, da jih nikdar ni bilo. Loterija je slepotija. Oni kruh najbolje diši, ki ga je človek sam pridelal, sam zaslužil.

Ali ne samo da štedita oče in mati, treba nape-ljavati k temu tudi deco. Zato je dobro, da dete dobi posodico, v katero spravlja novčice, ki jih prejema na dar od staršev ali drugih. Učite deco, kako je to koristno.

„Obrni krajcar trikrat, preden ga izdaš“. To je star pregovor. Premisli dobro in trezno, na kaj ga kaniš izdati, in utegne se ti dosta potov prigoditi, da ga bodeš spustil nazaj v žep, in tako bodeš polagoma prištedil cel forint.

Kdor polagoma hodi, daleč pride. Karkoli delaš, bodi oprezen, čuvaj svoje sile tudi za prihodnost. Ako jih prehudo napenjaš, omagati hočeš prezgodaj. To velja tudi o gospodarstvu. Kedar začneš gospodariti, delaj pridno, a živi štedljivo, to je, troši manj kot moreš. Bolje da pri malem začneš in sijajno dovršiš, kakor obratno, da sijajno pričneš in slabo končaš. Marsikdo bi rad ravnal po tem pravilu, ali bega ga misel: „Kaj pa svet poreče, če se koj na noge ne postavim? Kako me bodo čez zobe vlačili, ako vidijo, da ne morem tega ali onega! Kje jo potem moja veljava, moj kredit! „In res so redki toliko duševno močni, da bi rekli sami sebi: „Naj svet govori kar hoče, jaz pojdem svoj pot“. Zato pa velika večina zaide in propade. O tem imamo celih romanov.

Živi kakor moreš, a ne kakor bi hotel. Kani se vsega, kar preseza tvoje sile. Rado se govori: „Jaz moram to, in ne smem onega, to mi nalaga moja služba, dostojanstvo, ugled i. t. d. Živeti moram po stanu, k kateremu grem“. Prav in dobro. Ali da se razumemo. Kako naj živimo po svojem stanu? Kaj se zahteva od nas? Naj ima človek to ali ono službo, gleda naj, da jo čestito, solidno in vestno izvršuje. To zahteva od nas vlastita čast in oni stan, k kateremu gremo. Tako delati in živeti po svojem stanu je dolžan vsak človek, tako delati in živeti znači delati in živeti po našem stanu in zvanju. Nobem stan pa ne zahteva od nas, da trošimo več kakor nam dopuščajo dohodki. In prav v tem so mnogi na krivem potu. Kdor hodi po tem potu, pride preje ali sleje do konkurza, bankerota, do izgube službe, na be-raško palico, ali celo v ječo.

Ali more biti kaj nedostojnejšega, ali more biti v interesu našega zvanja ali službe, da živimo na račun drugih, da se zadolžujemo a ne plačamo dolgov? Žal, takih krivih nazorov nahajamo povsodi, v mestu in na kmetih.